

BOLALARNING SHAXSIY VA IJTIMOIIY KAMOLOTIDA ASOSIIY TAMOYILLAR VA KATEGORIYALAR

Choriyeva Durdona Anvarovna

Nizomii nomidagi O`zbekiston millii pedagogika universiteti

“Maktabgacha va boshlang`ich ta`lim” fakulteti

Maktabgacha ta`lim nazariyasi va metodikasi kafedrası dotsenti, PhD

Choriyevadurdona76@gmail.com

Nigmatillayeva Laylo Sherzod qizi

“Maktabgacha ta`lim pedagogikasi va psixologiyasi” yo`nalishi

4 kurs talabasi

Annotatsiya. Maqolada tarbiyachilarimizning ijtimoiy munosabatlarni o`rganish, munosabatlarni yaxshilash va rivojlantirish uchun ta`lim va tarbiya jarayonlarida asosiy tamoyillarning muhim shartlari yoritilgan.

Tayanch so`zlar. Ijtimoiy pedagogika, ijtimoiy munosabatlarni yaxshilash va rivojlantirish.

Абстрактный. В статье подчеркиваются важные условия соблюдения основных принципов в образовательном и воспитательном процессах для наших педагогов в целях изучения общественных отношений, совершенствования и развития отношений.

Ключевые слова. Социальная педагогика, совершенствование и развитие социальных отношений.

Abstract. The article emphasizes the important conditions for observing the basic principles in the educational and upbringing processes for our teachers in order to study social relations, improve and develop relations.

Keywords. Social pedagogy, improvement and development of social relations.

Ijtimoiy pedagogika — bu insonlar o'rtasida ijtimoiy munosabatlarni o'rganish, shuningdek, bu munosabatlarni yaxshilash va rivojlantirish uchun ta'lim va tarbiya jarayonlarida asosiy tamoyillarni ishlab chiqadigan fan. Ijtimoiy pedagogika insonlarning ijtimoiy va shaxsiy rivojlanishiga, jamiyatdagi o'zaro aloqalar va munosabatlar orqali ta'lim va tarbiya masalalariga yondashuvni o'rganadi.

Ijtimoiy pedagogikaning asosiy kategoriyalari

1. Pedagogik jarayon: Bu ta'lim va tarbiya jarayonlarini tashkil etish, uning maqsad va vazifalarini belgilash, metod va vositalarini tanlash kabi barcha jihatlarni o'z ichiga oladi. Pedagogik jarayon, asosan, o'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi o'zaro ta'sirlar orqali amalga oshiriladi.

2. Ta'lim muhitlari: Ta'lim berish jarayoni qaysi muhitda (masalan, maktab, o'qish markazlari, jamoat joylari) amalga oshirilsa, bu muhitning ta'lim sifatiga qanday ta'sir qilishi o'rganiladi. Ijtimoiy pedagogika bu muhitni yanada samarali qilish yo'llarini ko'rib chiqadi.

3. Tarbiya va ijtimoiylashtirish: Tarbiya shaxsni ma'naviy va axloqiy jihatdan rivojlantirishga qaratilgan faoliyatdir, ijtimoiylashtirish esa shaxsning jamiyatga moslashishi va unga qo'shilishi jarayonidir. Ijtimoiy pedagogika bu ikki jarayonni bir-biriga bog'lab, ularning o'zaro munosabatlarini o'rganadi.

4. Ijtimoiy muloqot va o'zaro ta'sir: Ijtimoiy pedagogikada muloqot muhim ahamiyatga ega. Ta'lim jarayonida o'qituvchi va o'quvchi, shuningdek o'quvchilar o'rtasidagi o'zaro ta'sirlar va muloqotning samarali bo'lishi ta'lim sifatini belgilaydi.

5. Shaxs va jamiyat o'rtasidagi aloqalar: Ijtimoiy pedagogika shaxsning jamiyatdagi o'rnini, uning jamiyatga ta'sirini va jamiyatning shaxsga qanday ta'sir qilishi kabi masalalarni ham o'rganadi.

Ijtimoiy pedagogikaning asosiy tamoyillari quyidagilar:

1. Insonparvarlik tamoyili: Ijtimoiy pedagogika faqat shaxsning foydasiga ishlaydi va uning rivojlanishini qo'llab-quvvatlaydi. Bu tamoyil shaxsga hurmat va uning huquqlarini qadrlashni nazarda tutadi.

2. Ijodiylik tamoyili: Ta'lim jarayoni faqat bilim berishdan iborat emas, balki o'quvchilarni ijodiy fikrlashga, yangi g'oyalar ishlab chiqishga undaydi. Ijtimoiy pedagogika ijodiy fikrlarni rivojlantirish va ulardan samarali foydalanishni ta'minlaydi.

3. Maqsadga muvofiqlik tamoyili: Har bir ta'lim jarayoni aniq maqsadga qaratilgan bo'lishi kerak. Maqsadlar shaxsning ijtimoiylashtirilishi va rivojlanishi uchun asosiy yo'nalishlarni belgilaydi.

4. Tadqiqiy yondashuv tamoyili: Pedagogik faoliyatda ilmiy asoslangan tadqiqot va metodlardan foydalanish kerak. Tadqiqotlar orqali ta'lim jarayonini takomillashtirish va yangi pedagogik usullarni joriy etish mumkin.

5. Ijtimoiy moslashuv tamoyili: Ta'lim va tarbiya jarayonida shaxsning ijtimoiy muhitga moslashishi va yangi sharoitlarga o'rgatilishi muhimdir. Bu tamoyil shaxsning jamiyatdagi o'z o'rnini topishga yordam beradi.

6. Barcha tomonlarning faolligi tamoyili: Ijtimoiy pedagogika faqat o'qituvchi faoliyati bilan cheklanmaydi; o'quvchilar, ota-onalar va jamiyat a'zolari ham ta'lim jarayonida faol qatnashishi kerak.

Ijtimoiy pedagogika fanining asosiy maqsadi — shaxsni jamiyatga moslashtirish va uning to'laqonli rivojlanishini ta'minlash uchun ta'lim va tarbiya jarayonlarini samarali tashkil etish. Bu fan shaxs va jamiyat o'rtasidagi o'zaro munosabatlarni chuqur o'rganish va ularga ijtimoiy pedagogik yondashuvlarni ishlab chiqish orqali ijtimoiy o'zgarishlarga hissa qo'shadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. D.Ro'ziyeva "Ijtimoiy pedagogika" o'quv qo'llanma 2015 y.
2. N.Egamberdiyeva "Ijtimoiy pedagogika" o'quv qo'llanma 2009 y.
3. Chorlieva, D. (2020). DIAGNOSTICS AS A BRANCH OF PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL KNOWLEDGE AND TYPE OF RESEARCH ACTIVITY OF A TEACHER. European Journal of Research and Reflection in Educational Sciences Vol, 8(3).

4. Chorlieva, D. (2020). DIAGNOSTICS AS A BRANCH OF PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL KNOWLEDGE AND TYPE OF RESEARCH ACTIVITY OF A TEACHER. European Journal of Research and Reflection in Educational Sciences Vol, 8(3).
5. Choriyeva, D. (2022). TARBIYACHINING PEDAGOGIK MAHORATINI OSHIRISHDA PEDAGOGIK TEXNIKANING ROLI. Zamonaviy dunyoda pedagogika va psixologiya: Nazariy va amaliy izlanishlar, 1(24), 101-103.
6. Чориева, Д. А. (2021). МЕТОДЫ И ПРИЕМЫ РАБОТЫ С АГРЕССИВНЫМИ ДЕТЬМИ. In Человек в современном мире: пространство и возможности для личностного роста (pp. 152-161).
7. Чориева, Д. А. (2019). Педагогическая диагностика в условиях дошкольного образования. Актуальные проблемы современного образования: опыт и инновации, 86.
8. Чориева, Д. А., & Ражабова, Г. Ф. (2022). ЗНАЧЕНИЕ ПЕДАГОГИЧЕСКО-ПСИХОЛОГИЧЕСКОГО ДИАГНОСТИЧЕСКОГО СРЕДСТВА В ДОШКОЛЬНЫХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ОРГАНИЗАЦИЯХ. Results of National Scientific Research International Journal, 1(6), 327-343.
9. Чориева, Д. А. (2022). ПЕДАГОГИК-ПСИХОЛОГИК ДИАГНОСТИКА ФАОЛИЯТИ БИЛАН ШУҒУЛЛАНУВЧИ ШАХСГА ҚЎЙИЛАДИГАН ТАЛАБЛАР: <https://doi.org/10.53885/edinres.2022.9.09.014> Чориева Дурдона Анваровна Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети Мактабгача таълим факультети Мактабгача таълим психологияси ва педагогикаси кафедраси педагогика фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), в. б. доценти. Образование и инновационные исследования международный научно-методический журнал, (9), 99-102.
10. Chorlieva, D. A. BO‘LAJAK TARBIYACHILARNING KASBIY MAHORATLARINI OSHIRISH YO‘LLARI. O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY VA O‘RTA MAXSUS TA‘LIM VAZIRLIGI NIZOMIY NOMIDAGI TOSHKENT DAVLAT PEDAGOGIKA UNIVERSITETI, 385.

- 11.** Anvarovna, C. D. (2024). MANAGEMENT OF INNOVATIVE PROCESSES IN PRESCHOOL EDUCATION. ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ, 37(6), 58-62.
- 12.** Anvarovna, C. D. (2024). MAKTABGACHA TA'LIMDA PEDAGOGIK DIAGNOSTIKA VA KORREKSIYALASHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI. ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ, 37(6), 48-53.
- 13.** Anvarovna, C. D. (2024). TA'LIM-TARBIYA JARAYONIDA INNOVATSION PEDAGOGIK-PSIXOLOGIK DIAGNOSTIK SAMARALI METODLARDAN FOYDALANISH. ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ, 37(6), 54-57.
- 14.** Choriyeva, D., & Ahmadova, S. (2023). Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ertaklarning ahamiyati. Maktabgacha va maktab ta'limi jurnali, 1(2-3).
- 15.** Durdona, C. (2023, December). KREATIVLIK ORQALI BOLALARNING QOBILYATLARINI OSHIRISH. In "Conference on Universal Science Research 2023" (Vol. 1, No. 12, pp. 302-305).
- 16.** Durdona, C. (2023). BOLALARDA KREATIVLIK QOBILYATINI RIVOJLANTIRISH. TECHNICAL SCIENCE RESEARCH IN UZBEKISTAN, 1(5), 265-270.
- 17.** Choriyeva, D. (2023). OILA VA MAKTABGACHA TA'LIM TIZIMIDA AMALGA OSHIRILADIGAN IJTIMOIIY VAZIFALAR. Talqin va tadqiqotlar, 1(32).
- 18.** DURDONA, C., & SHAHNOZA, K. (2023). MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARNING KREATIVLIGINI OSHIRISHDA TASVIRIY FAOLIYATNING O'RNINI. Journal of Science-Innovative Research in Uzbekistan, 1(7), 191-196.